

El mur del llenguatge litúrgic

Dm, 28/05/2019 per Josep Lligadas

[Una font que raja sempre](#)

L'altre dia em vaig trobar un amic, de formació cristiana però ara allunyat, que em va explicar que havia anar a un enterrament al final del qual havien cantat la Salve Regina. A ell li va fer gràcia, tornar a sentir aquell cant que ell mateix havia cantat feia anys. I li va picar la curiositat de saber què volia dir aquella lletra en llatí, de manera que, a l'arribar a casa, ho va buscar a internet. I em deia: "Aquest cant, bàsicament, el que diu és que som una merda".

I efectivament, això dels "desterrats fills d'Eva", i això d'adreçar-nos a Maria cridant i sospirant, i això de "gemir i plorar en aquesta vall de llàgrimes", i això de parlar de la vida en aquest món com un "exili", és, ara, un mur per a qualsevol persona allunyada o no creient. Dificilment ningú se sentirà atret per una cosa així.

Però el problema no és només respecte als allunyats i no creients. També ho és per a nosaltres, els creients. Per a nosaltres també és un mur. Jo no puc pregar amb aquestes paraules, perquè no expressen gens com visc la meva fe. A mi m'agrada cantar la Salve quan vaig a Montserrat, o a Poblet, o a les Carmelites de Mataró. Però ho faig sense fixar-me en el que dic, perquè si no és impossible. El meu amic em deia que amb aquest cant deu passar com amb "El preso número nueve", que cantava la Joan Baez i que de joves també nosaltres cantàvem amb entusiasme, tot i que la lletra és d'un masclisme esfereïdor: la música arrossega. Però anar repetint aquesta mena d'expressions jo crec que fa mal a la nostra vivència de fe.

Bé, ja veieu que el tema va pel mateix camí que fa tres setmanes amb el Pregó Pasqual. Ja n'he parlat també alguna altra vegada, però és que amb el llenguatge litúrgic tenim molt mala peça al teler. Hi ha una dita llatina que fa: "Lex orandi, lex credendi", que traduït literalment seria: "Allò que preguem, allò que creiem". I que, més explanat, vol dir que allò que preguem mostra allò que creiem, i que allò que preguem configura allò que creiem. Doncs malament ho tenim. Mireu aquests exemples:

Primer. El llenguatge de la culpa per parlar de la resurrecció de Jesús, com dèiem fa tres setmanes.

Segon. La idea que, com diu el meu amic, "som una merda", que es trasllueix a la Salve i en tants altres moments. Per exemple, quan diem, en algunes oracions de la missa, que vivim afeixugats sota el pes de les nostres culpes, cosa que no es correspon gens, crec, amb la vivència dels cristians normals.

Tercer. El fet que en les oracions oficials, a Déu l'anomenem sempre amb títols de poder, com ara "Déu omnipotent i etern", que sembla més que estiguem pregant a l'emperador romà que al Déu Pare de Jesús. I, en el mateix nivell, nosaltres ens presentem com a "servents", quan de fet segons Jesús som fills de Déu i amics seus.

Quart. L'individualisme que traspuen les oracions, en les quals la màxima preocupació és que nosaltres ens salvem i anem al cel, i ben poques vegades es parla de la tasca que l'Evangeli ens encomana.

Cinquè. El nul interès, en les pregàries litúrgiques, per les persones que ens envolten i per la humanitat: ni preguem per l'àmplia varietat de realitats i necessitats que es donen en aquest món, ni preguem perquè Déu faci d'aquest món el seu Regne.

Sisè. Les oracions de Quaresma, que com a signes de conversió gairebé sempre es refereixen a les nostres penitències i ben poques vegades a una vida cristiana guiada per criteris evangèlics.

Setè. El fet que, en les oracions del temps de Pasqua, ben poques vegades es parla de la nostra vida com a testimonis de la vida nova de Jesucrist, que és precisament el que ell ens va encomanar.

Vuitè. Un exemple concret per acabar. A les pregàries que es diuen després de cada lectura a la Vetlla Pasqual, després de la lectura de la creació no diem res de la necessitat de tenir-ne cura i no destruir-la, i després de la lectura de l'èxode no diem res de l'alliberament de les opressions i els esclavatges que tanta gent pateix, com els israelites a Egipte. Això, en el moment actual, resulta simplement lamentable, per no dir directament irresponsable.

I tot això, a més, afegit al fet que tots aquests textos litúrgics han estat escrits originalment en llatí, i que en ser traduïts al català o al castellà les estructures lingüístiques grinyolen de mala manera.

Ja dic, tenim mala peça al teler. Les nostres pregàries litúrgiques no ens ajuden a ser bons cristians del segle XXI, i espanten als que no comparteixen la fe. ¿Què esperen els nostres bisbes i les autoritats vaticanes per canviar això?

Acabo amb un fet que em sembla molt il·lustratiu. Fa tres anys, el papa Francesc, amb bon encert, va elevar la categoria litúrgica de la celebració de santa Maria Magdalena i, amb aquest motiu, es va redactar un prefaci propi per a la festa. El prefaci és la pregària amb què s'inicia la pregària eucarística i que, en les festes, lloa Déu per allò que celebrem aquell dia. Santa Maria Magdalena és, almenys per a mi, un dels personatges més potents i fascinants de l'evangeli, i es mereixia, certament, una lloança a Déu posant en relleu la potència de la seva personalitat i el missatge que en podem treure. Quan es va publicar el prefaci, em va semblar molt encarcarat i de qualitat literària més aviat pobreta. I després en vaig saber el motiu. Resulta que els corresponents funcionaris vaticans van optar per confegir el prefaci a base d'ajuntar frases de Raban Maur, que va ser un teòleg alemany del segle IX que té el bon mèrit de ser el primer que va parlar de la importància i significat de Maria Magdalena com a anunciadora de la resurrecció de Jesús als apòstols. Home! ¿Segur que no hi ha ningú al món capaç de redactar un prefaci amb llenguatge actual que tingui el tremp literari i espiritual que Maria Magdalena es mereix? Agafant també, si sembla convenient, les idees de Raban Maur, però no amb el seu llenguatge, ni a base de sumar expressions d'un tractat seu de fa més de mil anys... Quina pena!

